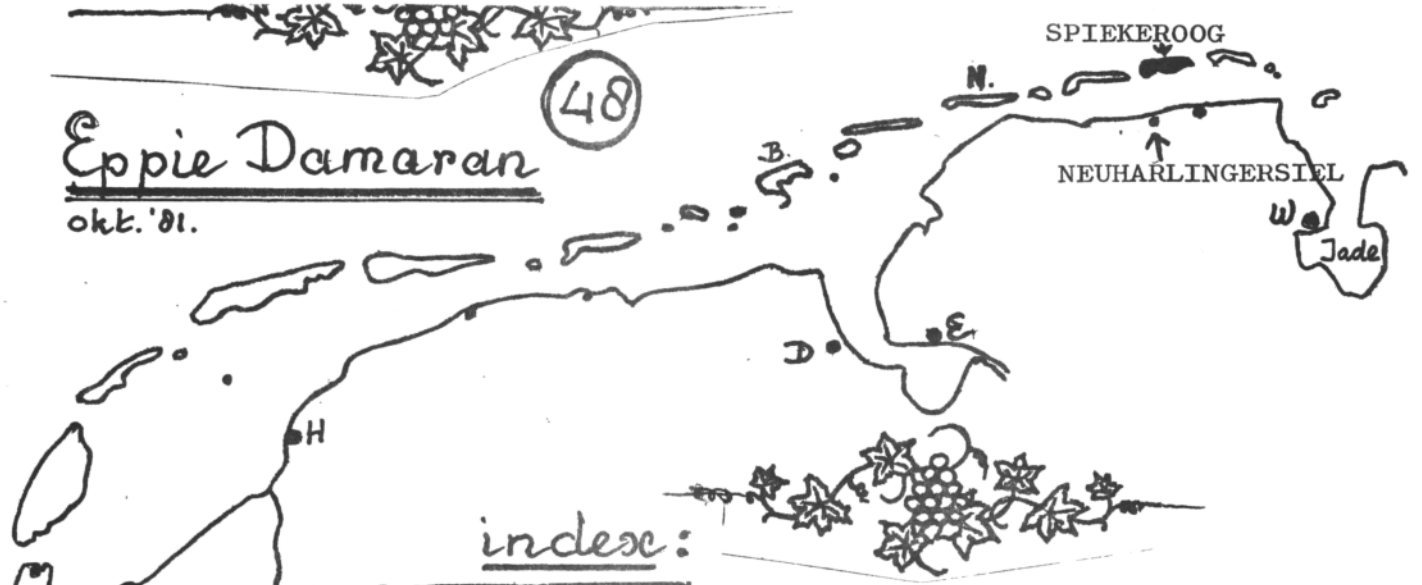


Eppie Damaran

okt. '81.

48



index:



- * Druivenplukken in Noord-Scharw.
- * Bestorming Bastille aan de Burgwal.
- * 40 annonces.
- * Spiekeroog in de Napoleontische tijd.
- * Coupe Napoleon.
- * In het gelid.
- * en... Clarkswood-E.P. (j.dros.) samenst.: a.c. bakker

vervolg DINER.

GERARD VAN ES. Maakt hij aanspraak op de hele portie CREME CHANTILLY DE FRAISES? De ingrediënten die hij erin verwerkte (Kirsch, zoete witte wijn, aardbeien, eieren en slagroom) rechtvaardigen die claim. Maar....
Het restant is koud weggezet.

Aartswoud heeft REVANCHE genomen met 2-6 of 1½-6½.

PROGRAMMA EN PASSANT II.

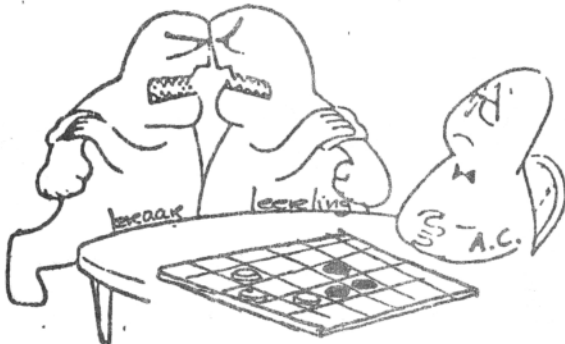
24 okt. MSC 5 - E.P.II
21 nov. E.P.II - WIERINGERMEER II
19 dec. E.P.II - ATTAQUEER II (dan speelt E.P.I ook!)
13 febr. MAGNUS II- E.P.II
6 mrt. E.P.II - STRANDLOPER II
27 mrt. ANNA P.II- E.P.II
24 apr. E.P.II - WARMENHUIZEN.

Op donderdag 15 oktober zal het dammen en schaken op de RSG via een match tussen ong. 15 leraren en een leerlingenteam wat meer in de belangstelling worden gebracht.
De heer BOERE viert op die dag het feit dat hij 25 jaar lang nu de strijd voor de Franse taal en cultuur voert. Maar ook draagt hij het schaken een warm hart toe. Reden voor hem om voor deze match een fraaie medaille beschikbaar te stellen. Inscriptie: "de l'argent pour le gagnant", hetgeen betekent: "zilver voor de winnaar".

Dat er nu juist in dit nummer op de Franse toer is gegaan, is puur toeval, houdt geen verband met genoemd jubileum. Maar ik waag het dan toch maar om er gebruik van te maken: hij krijgt donderdagavond het eerste nummer aangeboden!
BIEN ETONNEE DE SE TROUVER ENSEMBLE? PEUT-ETRE.
SVP wat CONSIDERATIE, want de Franse taal en cultuur is mogelijk behoorlijk (considerable) misbruikt en mishandeld.....

TENSLOTTE:

In de HERFSTVAKANTIE is er in de SCHAKEL een jeugdDAM-EN SCHAAKTOERNOOI. ZIE TEX.CRT.



. . . sport verbreedert .

KORTE TOELICHTING BIJ EPIE DAMARAN 48:

"Het" is begonnen in de zomervakantie 1980 op Spiekeroog. En dat liep tenslotte uit op dit nr.48. Het resultaat ligt vóór U. Een historisch Spiekeroog-verhaal; advertenties, hutsgeklutste dam-en schaakverslagen, dam-en schaakopgaven, de hele rattaplan is opgehangen aan Frankrijk in de ruimste zin. De schaakwedstrijd AARTSWOUD-EN PASSANT is nog meegenomen, maar kon ik niet meer "kwijt" bij de inhoudsopgave

a.c.b.

DINER en HOTEL D'EGMONT à HOOGWOUDE (10 oktober 1981)

BON APPETIT.

Het diner door AARTSWOUD de Texelse schakers aangeboden, is de heren slecht bekomen. Te zout, te heet, angebrand? Niets van dit alles, het copieuze maal was op twee uitzonderingen na (Dros, van Es) niet aan de EnPassant-tongen resp. gehemeldes besteed. Aartswoud diende een fabuleus stukje (schaak)kookkunst op.

JOOP ROMMETS verslikte zich meteen in de hors d'oeuvre; de aspergepunt in Franse slasaus schoot hem in het verkeerde keelgat. Hoestbui en 0-1.

A.BAKKER gooide zijn bord Bouillabaisse (Provençale vissoep) om. Wat een gespartel...en: weer een partij IN DE SOEP. 0-2.

JAN WITTE: Martojo permitteerde zich l.b⁴ en heel lang (nou, heel..) zweefden er aangename geuren boven het bord met die OMELET fines herbes (bieslook, kervel, marjolein). Martojo, gek op "mata sapi" (maleis voor spiegelei, letterlijk eigenlijk "oog van de koe"), boorde Jan de complete omelet door de neus. 0-3.

J.DROS. Bezorgde zijn tegenstander een indigestion met de voortreffelijke BOEUF BOURGUIGNONNE (runderlappen, laurier, knoflook, tijm, peper en rode wijn). Likkebaardend kon er eindelijk een tegenpunt genoteerd worden. 1-3

W.HOEKMAN liefhebber van een stevige pot, smikkelde langdurig aan de smeuïge ELZASSER ZUURKOOL. (even meesmullen: zuurkool, ui, kruidnagel, peper, jeneverbessen, karbonades, ontbijtspek, knoflook, laurier, en witte Elzasser wijn) Plotseling trok van Ekeleh het bord naar zich toe en Wim had het nakijken: 1-4.

J.HOOYBERG, remplaçant voor P.Bergman, bediende zich uitgebreid van een prima BECHAMEL-saus (met peper, tijm, sjalotje, laurier en room) en leek zich de Franse kaas niet van het stokbrood te laten eten. Zijn tegenstander kauwde één pionnetje sneller weg. Weer even slikken.....1-5

M.VITTALI meende de LAMSCOTELET PROVENÇALE (met knoflook, basilicum, oregano, peper en muntblaadjes) in zijn geheel aan de Texelse vork te rijgen. (poco a poco) Er ontstond een gevecht met het bestek. Eeuwig schaak was voor de zwarte dame niet weggelegd. Witte torens en looper lieten 1-6 aantekenen.

vervolg LINKS (bladzijde "0" is tegenwoordig reserveruimte)

→ ⊗ BIJDRAGE J.DROS: "BLAMAGE EN DEBACLE" kon nog net worden ingevoegd.

AFGANG EN PASSANT I TEGEN AARTSWOUD (1 $\frac{1}{2}$ - 6 $\frac{1}{2}$)

Waarschijnlijk heeft een aantal En Passant 1- spelers al gevreesd dat 'dros' over de smadelijke nederlaag tegen Aartswoud nog wel het één en ander te zeggen zou hebben in Eppie. Die vrees blijkt dus gegrond. Het team was in Aartswoud slechts een schim van zichzelf, en dan denk ik niet in de eerste plaats aan de invallers Bakker en Mooyberg, die nog wel het minst te blameren zijn voor het debâcle dat zich zaterdag in de kop van Noord-Holland voltrok. Desondanks was het geen pretje Bakkers stelling na zo'n twaalf zetten te aanschouwen. Mij speelde het op zijn Frans maar wel zeer ongezond, met b6 en De7. Vooral die laatste zet is volstrekt verboden in een stelling waar de looper nog op f8 staat. Men voelt op z'n klompen aan dat die daar nooit - ik zeg nooit - meer weg komt. Het is bekend dat Bakker een duistere voorliefde heeft voor kromme zetten. Men kan ook best eens een krom zetje tussendoor doen, maar een hele serie is vanzelfsprekend vragen om een openbare, publieke tuchting. En die heeft hij dan ook gekregen. Mijn advies aan Bakker: doe ook es een gewone zet. Gewoon, een gewone zet.

Mooyberg deed het al een stuk beter. Kwam redelijk uit de opening maar ook niet meer dan dat. Ging toen rustig zitten toekijken, hoe zijn tegenstander al zijn zware materiaal op Mooybergs koning richtte. Het slot was dus geen verrassing: na de tijdcontrôle stond Mooyberg verloren.

Ook Joop Rommets liet zich binnen tien zetten flessen, zodat na een half uur spelen de stukken alweer in de doos konden. Het was geloof ik een soort Siciliaans met loperontwikkeling naar g7 (Men kan moeilijk van een Draak spreken; de stelling van zwart had meer van een zieke salamander). Ook Jan Witte rommelde maar wat aan. Mij moest met zwart 1. b4?! tegenspelen, toch zeker niet de moeilijkste opgave. Enkele zetten later speelde zijn tegenstander ook nog g2-g4, zodat ik even dacht dat Jan dus wel zonder al te veel moeite zou winnen. Natuurlijk moet men een dergelijke opstelling van wit actief bestrijden, dus een snelle ontwikkeling van de stukken doet er niet toe hoe ze staan, als ze maar staan, als je maar dreigingen schept. Maar dat deed Jan niet. Mij talmde wat, schoof wat op zijn eigen helft, deed wat rommelige pionzetten en bekroonde het werk met het weggeven van twee stukken. Vittali wil tegenwoordig graag met zwart spelen, want de Svesnikof-variant van het Siciliaans is zijn nieuwe liefde. Zoals dat zaterdag toeging was dat wel een ongelukkige liefde. Weliswaar ging het lekker de eerste tien zetten, maar toen kwam hij op de onzalige gedachte de f-pion (een dubbele nog wel, er stond er ook nog een op f7) naar f4 door te schuiven, waardoor wit veld e4 in handen kreeg en daarmee het cruciale veld d5, waar zijn tegenstander een supermachtige looper neerzette, die het hele bord bestreed. Vittali kwam er daarna niet meer aan te pas en werd door de witte torens onder de voet gelopen. Wim Moekman zette de partij zeer goed op. Opnieuw Spaans. Wim kreeg een actief stukkenspel, een sterke centrumpositie (torens

op d1 en e1), en leek daardoor regelrecht te gaan winnen, Toen hij echter afwikkelde in een poging een stuk te winnen bleek hij een mat op de onderste rij overzien te hebben. Gelukkig kon hij de zaak nog stoppen, maar van voordeel was toen geen sprake meer en - aangeslagen wellicht door deze tegenvaller - belandde hij tenslotte in een paardeindspel met een pion minder dat verloren was.

Gerard van Es schaakte weer heel diepzinnig. Zo diepzinnig dat hij een eenvoudige, zeer voor de hand liggende damezet - eveneens nog in de openingsfase van de partij - achterwege liet om voor het ongelukkige De3 te kiezen. Door die beslissing verspeelde Gerard een kans binnen twintig zetten van Bijpost te winnen. Bij de tijdcontrole heeft Gerard een toren en 3 pionnen en Bijpost een looper en 4 pionnen. En dat allemaal naast elkaar op één vleugel, zodat men gevoeglijk kan zeggen, dat het totaal remise is. En gewoon om jullie te posten nu de volgende partij:

J.Dros (E.P.) - A. Zeeman (aartswoud)

<u>Frans</u>			
1. e4	e6	17. Del	Del:
2. d4	d5	18. Tfel:	g6
3. Pc3	Lb4	19. Ld4	0-0
4. e5	e5	20. e6	fe6:
5. a3	cd4:	21. Te6:	Tfe8
6. ab4:	Pe7 (beter Dc7)	22. Te8:	Te8:
dc3:	bc3:	23. La6:	La6:
7. Ld3	Dc7	24. Ta6:	Te4
9. Pe2	Pd7	25. c3	Pf8
10. f4	a6	26. b5	Pe6
11. 0-0	b5	27. Le5!	Pc5
12. Lb5!	Lb7 (beter Db6 Pd4 enz)	28. Tal	Pd7
13. Ld3	De6	29. Kf2!!	Pe5:
14. Pd4	Dc3:	30. fe5:	Te5:
15. Le3	Pf5	31. Tel	Zwart geeft het op.
16. Pf5:	ef5:		



"De wÿn die
het hart verheugt"
(Prediker)

Alle gekheid op een stokje. Volgende keer beter graag, mannen.

j.dros.

Frans dus.

M.i. "klare wÿn" dit artikel.
a(aartswoud) c(complete) b(lamage)
mogelyk biëdt de cursus "dammen voor
beginners" wat zonniger perspectieven.

a.c.b.

OPLOSSINGEN DAMOPGAVEN: 61. 19.

- nr.1: 28-22 (17x28); 27-21 (16x27); 31x4
 nr.2: 27-22 (17x37); 38-32 (37x28); 35-30 (24x35)
 26-21 (16x27); 31x4
 nr.3: 35-30 (29x40); 39-34 (40x29) 28-22 (17x28)
 27-21 (16x27); 31x4
 nr.4: 27-22 (17x28); 37-31 (28x37); 38-32 (37x28);
 26-21 (16x27); 31x4
 nr.5: zwart speelde 12-17 met duidelijke bedoeling.
 28-22 (17x46); 38-32 (46x28); 26-21 (16x27); 31x2
 nr.6: 27-22 (17x37); 38-32 (37x28); 29-23 (18x29)
 26-21 (16x27); 31x4
 nr.7: 28-23 (19x30); 29-23 (18x29); 27-22 (17x28); 32x3
 nr.8: 28-22 (17x37); 38-32 (37x28); 26-21 (16x27); 31x4

61. 20 IN HET GELID: Carré, Napoleon, échelon, cavallerie en medaille.

Carré: 1. Pbl-c3, Kcl-c2 2. Pdl-e3+, Kc2-d3 3. 0-0-0+, Kd3xe3
 4. Tfl-f3++ S.Loyd 1858

Napoleon: 1. Db2-f6 S.Loyd 1908

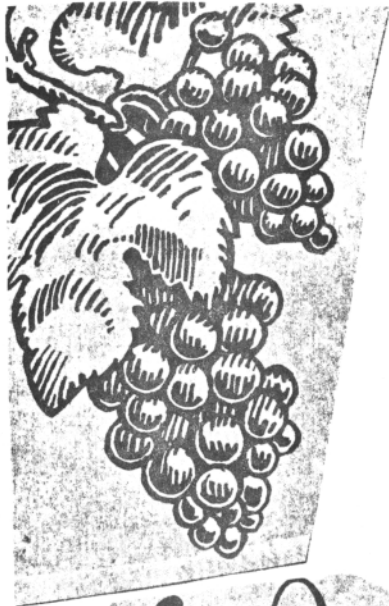
échelon: 1. Tc2-cl, K naar keuze 2. e3-e4+, Kxe4 3. Tc1-el,
, K naar keuze 4. e2-e4++ S.Loyd 1858

cavallerie 1. e7-e8P!, Ke5-d4 2. Pc5xe6+
 1. - , Ke5-d5 2. Pg5xe6+
 1. - , Ke5-f4 2. pg5xe6+
 1. - , Ke5-f5 2. Pc5xe6 W.Pauly

medaille: 1. Ddl-b3 B.Rowland

ATTENTIE:

Nummer 49 bevat o.a. een artikel over eendekooien, inclusief bijzonderheden zoals die in een verkoopakte anno 1772 met betrekking tot een aangrenzende kooi werden vermeld. (beperkende voorwaarden, waaraan de koper zich moest houden) MAAR..... de omvang van dat nummer is wel tot normale properties teruggebracht. Nummers 47 en 48 zijn wat royaal uitgevallen, de lezer dient dat als een voorschotje te zien.



DAMLUST NOORD-SCHARWOUDE DE BESTE IN
HET DRUIVENPLUKKEN. TEXEL TEN ONDER: 9-7.

Texel moest in de westfrieze wijngaarden met 7 man optornen tegen een compleet Damlust. De eerste pluk was al meteen dus voor Damlust aan bord 7. Voor deze prestatie staat maar een fles landwijn, want, zeg nou zelf, het was een koopje.

2-0

FRANS KUIPER greep lelijk mis naar de fles witte Bordeaux. Schijfverlies betekende dat men in de Waal alleen nog naar het etiket van die fles kan kijken..... 4-0

Wijn



En toen werd het ook nog 6-0 Het geheime wapen van de damclub faalde ditmaal. Weer een fles kostbaar vocht naar de druiveknoppen.



19 sept. '81.

De heerlijke Beaujolais zal de maag van de Damlusteling vullen, na eerst zijn tong en gehemelte te hebben gestreeld. Een wijn om met KAAS te combineren. Tja, dat wist M.VITTALI ook wel..... Meer dan het etiket dus ook in dit geval niet. Plak dat in uw damboekje.



Wie aan Bourgogne denkt, denkt aan lekker eten, aan drinkliederen, etc. Goed besteed deze wijn aan J.HOOYBERG. Maar eerst een glas voor Frans, dan een glas voor Vittali en dan pas mag J.H. proevend denken aan de 6-2.



Côtes du Ventoux. Aangeboden aan Jb. van NEERWAARDEN. Knap remise en dat is te vergelijken met de beklimming van de gelijknamige berg tijdens de TOUR DE FRANCE.





Heeft zijn tegenstander hem vlak voor de remisetop nog een klein duwtje gegeven? Je ne sais pas, stand: 7-3.

C.VINKE perste er een fantastische prestatie uit. Zoiets is een plaatje waard. En...een fles grandioze Graves Superieures. Af en toe alleen de lippen ermee bevochtigen om lekker na te genieten van deze sappige zege. PROOST. 7-5.

De fles Bergerac gaat naar Oosterend.

J.TRAP sleepte hem uit het vuur de Texelse wijnkelder in.

Daar is het koel -koel serveren- maar reken erop dat bij de stand 7-5 de Texelse hoofden er rond om heen het WARM hebben gehad....Koelbloedig bracht J.Trap de stand echter op 7-7.

P.BAKELAAR is niet de man waarvoor de druiven lang zuur kunnen zijn. Wat had ik hem graag die fles Macon gegund. En dat heeft er dik in gezeten. Met enige weemoed blijft het nu echter kijken naar een etiket waaraan de gedachte kleeft van de geweigerde remise. Nu ging het mis, helaas, hélas.... 9-7.

Dit verslag kan ongetwijfeld het etiket met "APPELLATION CONTROLEE" niet verdienen. Om van een MISE EN BOUTEILLES DU DOMAINE RUE DE TJAKKER maar te zwijgen. Het gaat de klantenkring in met de bescheiden aanduiding: Vin de Table Compagnon Joueur. Er is niet gewerkt met kleurstoffen. Een conserveringsmiddel is er niet aan te pas gekomen. De meeste wijnen worden er niet beter op als ze lange tijd bewaard worden. Dat geldt zeker ook voor dit produkt.

SANTE!

a.c.b.

Gebruik voor wijn een royaal wijnglas, wat u halfvol schenkt, dan geniet u ook meer van het fijne fruitige bouquet, dat goede wijn heeft.



WIE heeft er suiker in de erwtesoep gedaan? WIJ NIET! CENTRA.
GARAGE GRISNIGT met een Frans paradepaard.
Nederland aanslibsel grote rivieren? BOEKHANDEL PARKSTRAAT.
AANKOOPCENTRALE: de zwaarden werden ploegscharen.
Une grande parade des articles...DROS'MAGAZIJN.
SLIJTERIJ DE WIT: weg met Napoleon, leve de Franse wijn.

Eerst naar BOUWINFORMATIECENTRUM RAB en dan een fort bouwen.
REISBURO TEXEL....intercontinentaal!
Zich verzekeren= s'assurer,n'est ce pas? ASSURANTIEKANTOOR DE BOER.
MUZIEKHANDEL KOK. Daar was de tamboer.
Voorwaarts mars!op HOOGERHEIDE-schoenen.
Met een LEIJDEKKERS-verrekijker op je "QUI VIVE".

Knuppelloorlog? pleisters bij VAN DER SLIKKE.
HET OPEN BOEK voor smokkelverhalen.
Geeft acht! op de nieuwe BEEKMAN-collectie.
FA.VAN TATENHOVE in fortificaties en schanswerken.
Bootshaken voor DIVERSE doeleinden...WATERSPORTCENTR.DUINKER.
SCHOORL.....dáár kwam het lichtsignaal vandaan.

Geen strozakken, maar Brilliantmatrassen. MOERBEEK HOOGERSTR.
BOON'S ZUIVELHANDEL voor Prinsgezinden en Patriotten.
Pekelvlees voor het hele garnizoen:RAN'S VLEESHOUWERIJ.
Rats, kuch of bonen? Toch beter de PLOFF-INN.

* BESTORMING VAN DE "BASTILLE" AAN DE BURGVAL OP 26 SEPT.

Het peuple d'echec oftewel schaakgepeupel dat zich onder de Franse naam EN PASSANT op de zolder van een oud pakhuis bevond, wachtte een zware strijd tegen de LANGE ROCHADE. Verkenner Vittali loodste het Alkmaarse eskadron de barricaden op. Er volgde een ongemeen spannend handgemeen. Op 2 borden-bij van Es en Bergman- stond na 2 uur spelen nog al het materiaal in actie.

Bij J.DROS ontstond een ware slachting. Het duel eindigde onbeslist; met torens, enkele pionnen en een paard was het voor Jaap behoorlijk uitkijken geblazen na een (volgens insiders) theoretisch verlopen openingsfase. ($\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$)

"Notre" dame de van ES kwam op de brandstapel terecht. Na een $2\frac{1}{2}$ uur wederzijds loeren en spionneren vond Gerard voor 't eerst na vele bondswedstrijden zijn WATERLOO. (0-1)

Intussen had TERPSTRA met een feestelijke knal de Champagne-fles (met wit etiket) opengetrokken. Eerste bondspunt 81/82.

Bij JAN WITTE mocht ik in de openingsfase dan denken: il a déjà un pied dans la tombe...hij viel er desondanks niet in. Behendig als een racewagen bij de Grand Prix de Monaco raakte hij net niet in de slip. Hij hield het hoofd koel na wat blikshade en kon met een gerust hart afbreken. ($\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$)

De RABOBANK is er niet alleen voor geld. Zij geeft ook goede raad.
 De Franse tijd getekend bij H.VAN DER KLIFT.
 RAN'S TWEEWIELERS rukken onweerstaanbaar op.
 Afzwaaien? Dan toch in een tenue van MOERBEEK PARKSTRAAT.
 BAKKER'S IJZERHANDEL voor hamers die inslaan.
 Voor de ravittailering is MAAS 4=6 het adres.

Aangeschoten?.....SCHOENMAKER AUTOSCHADE.
 SPORTSHOP bij alle "veldslagen".
 Voor dorstige regimenten is er de KOFFIESHOP STENENPLAATS.
 ZEGEL PARKSTRAAT heeft de kwaliteit hoog in het vaandel.
 Behang in 18e eeuwse stijl? GRAAF'S VERF-EN BEHANGCENTRUM.
 ZEGEL WEVERSTRAAT.....om mee te defileren!

VELTKAMP om uw loopgraaf droog te houden.
 Gezondheid: santé. NOTENBAR.
 MAKELAARDIJ EELMAN....van barak tot bungalow.
 Bloemen voor het legioen van eer bij KORTENHOEVEN.
 Het TIMMER-brood wordt met saluutschoten ontvangen.
 De wachtcommandant heeft een TROMP-horloge.

* vervolg "BESTORMING".

M.VITTALI leek wel in zijn element met de stelling die er ontstaan was. Na d4 vloeide er rijkelijk bloed. Van poco a poco werd het plotsklaps rigoreus, complètement met explosions. Arbitrage toch.

Of JOOP ROMMETS beantwoordt aan de uitspraak van NAPOLEON: "elke soldaat heeft de maarschalksstaf in zijn ransel" weet ik niet. Zijn tegenstander kreeg in elk geval geen kans om hoog van de Eifeltoren te blazen.. (afg.)

Voor W.HOEKMAN GELDT: a bon vin, point d'enseigne en....
 condoleance voor Alkmaar Poland. (1-0)

P.BERGMAN - qui terre a, guerre a - bleef het allemaal als een bekwaam veldheer in defensief en offensief opzicht rustig klaren. Il ne faut pas vendre la peau de l'ours avant de l'avoir tué (huid...beer etc) maar de catastrophe voor Alkmaar leek niet ver af. De Haarlem-guillotine moet het beulswerk afmaken. (afg.)

Met de Franse slag wilde 0-0-0 de formalité's ontlopen. Il faut partir à temps, quelle misère..(de boot wacht niet) Dat nooit, dacht ik, me net op tijdrealiserend: a la guerre, comme à la guerre.

Tja, partir c'est mourir un peu. Vond de voorzitter ook. Dagen daarna een telefoontje dat onschuldig klonk, maar: on les donnerait le bon Dieu sans confession. Verzoek om alsnog drie partijen uit te spelen. Vermoedelijk was het antwoord uit Haarlem: cela arrivera quand les poules auront des dents. Merci.

De tijden waarin Duinkerker kapers onaangekondigd drie schepen op de Texelse reede kunnen overvallen, is voorbij.

a.c.b.

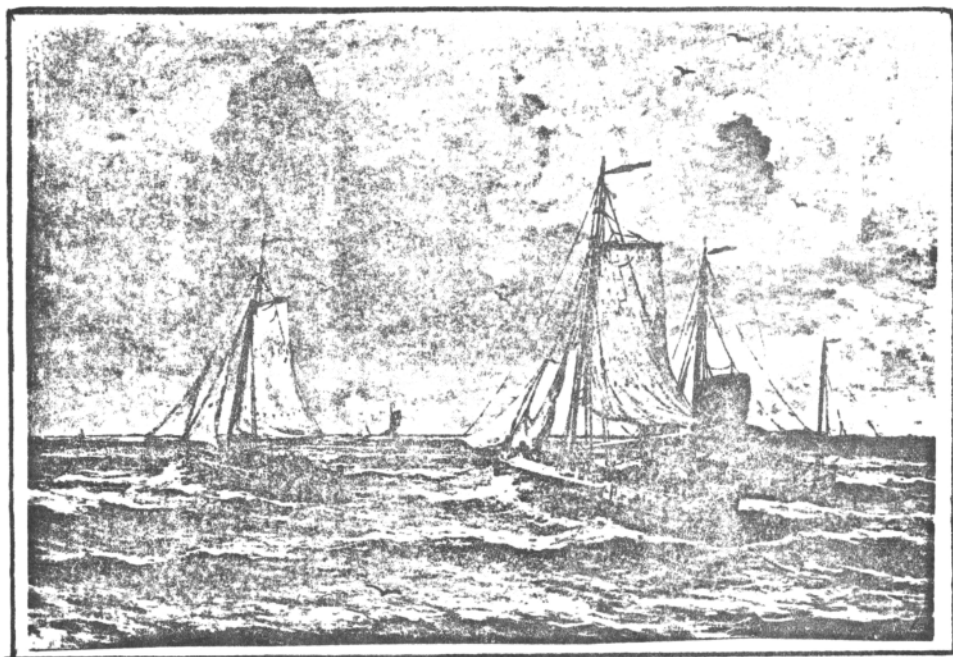
Spiekeroog

inde Napoleontische tijd.

Ongeveer 400 meter ten zuiden van het station liggen enkele lage duintopjes. Het gaat om min of meer in een kring aangelegde resten van een wal, die op kaarten de betekenis van Fransozenschans hebben, in de volksmond daarentegen batterijduintjes genoemd worden.

Het is het laatste overblijfsel uit de tijd van de Napoleontische bezetting welke tijd tot de zwaarste in de geschiedenis van Spiekeroog kan worden gerekend.

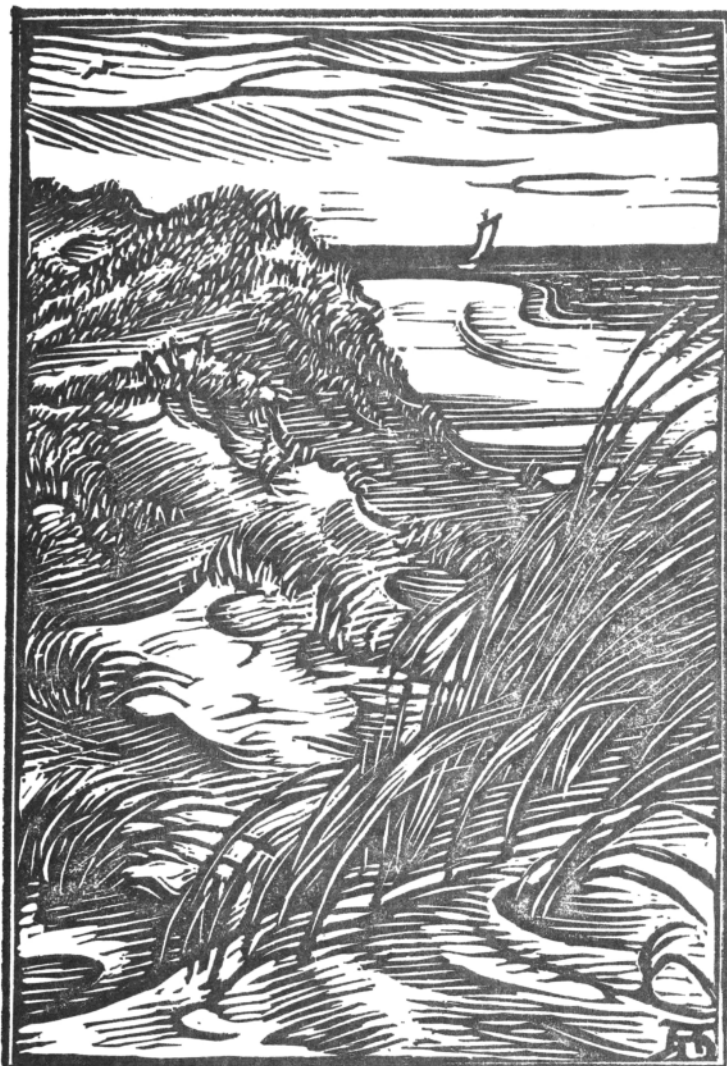
De voor het kustgebied meest verstrekkende maatregel door Napoleon was het op 21 nov. 1806 afgekondigde continentale stelsel, dat de handel tussen het vasteland en de Britse eilanden moest verbreken. Ook voor de Spiekerooger schepelingen was deze politiek noodlottig, omdat hierdoor de scheepvaart stil kwam te liggen en daarmee de enige bron van inkomsten van enige betekenis voor de eilanders verdween.



De bevolking verarmde snel en sommigen moeten in deze jaren het eiland verlaten hebben.

Wanneer het eerste garnizoen naar Spiekeroog kwam is niet meer precies na te gaan. Het kan in 1810 of zoiets geweest zijn. De enige bekende Inselkommandant was kapitein Ferman, die meteen na zijn komst belasting van de eilanders eiste. De Spiekeroogers waren echter intussen te arm om die te kunnen betalen en moesten inplaats daarvan werken aan de schans. Zo werd het fort aangelegd waarvan we de resten tegenwoordig nog kunnen zien.

Met verwijzing naar de belasting zal Fermannd de Spiekeroogers niet voor hun werk betaald hebben, maar waarover men in het dorp zeer verbitterd was. Men verdacht de Inselkommandant er van dat hij het voor de aanleg van de schans beschikbare geld in eigen zak gestoken had. Sedert 1807 was het eiland HELGOLAND in Engels bezit. De haven van Helgoland groeide sindsdien uit tot een geweldige overslagplaats voor allerlei smokkelwaren vanuit Engeland, die van hieruit naar het mondingsgebied van de Elbe en de Weser verscheept werden.



De Engelse vloot controleerde de Noordzee, de Franse overheid daarentegen de kusten.

Het was de Spiekeroogers verboden om voor vrachtaart of visvangst naar de Noordzee te gaan.

Steeds weer verschenen Franse douanebeambten, verrichtten huiszoekingen, en zorgden er voor dat er geen contrabande (smokkelwaar) in het dorp belandde.

Met ijzeren stangen porden ze overal in de huizen en aarzelden in gevallen van verdenking niet om de vloeren open te breken.

Kapitein Fermannd eiste van de eilanders permanent bewakers op de hoge buitenduinen, die alle Engelse vlootbewegingen in de gaten moesten houden.

Met een nachtelijk uitgaansverbod vanaf 21.00 uur, samen met de bepaling om dan ook alle licht te doven, probeerde hij te verhinderen

dat de eilanders heimelijke lichtsignalen met de Engelsen wisselden. Bij een Spiekerooger die zijn lamp 's avonds laat had laten branden, schoot men vanaf de schans een kogel van zes pond in de dakgevel van zijn huis, waardoor het verbod de nodige nadruk werd verleend.

De last van de bezetting verleide jonge Spiekeroogers op een dag tot een onderneming, die men in de volksmond van de naam "Knüppelkrieg" voorzag, en die het eiland aan de rand van een catastrofe bracht.

Enige jonge Spiekeroogers probeerden samen met lui uit Neuharlingersiel op een nacht het fort te bestormen. Bewapend met pistolen, vorken en bootshaken slopen ze naar de schans zonder te vermoeden, dat Fermannd 's avonds een waarschuwing ontvangen had, die hem voorbereidingen op hun ontvangst deed treffen.

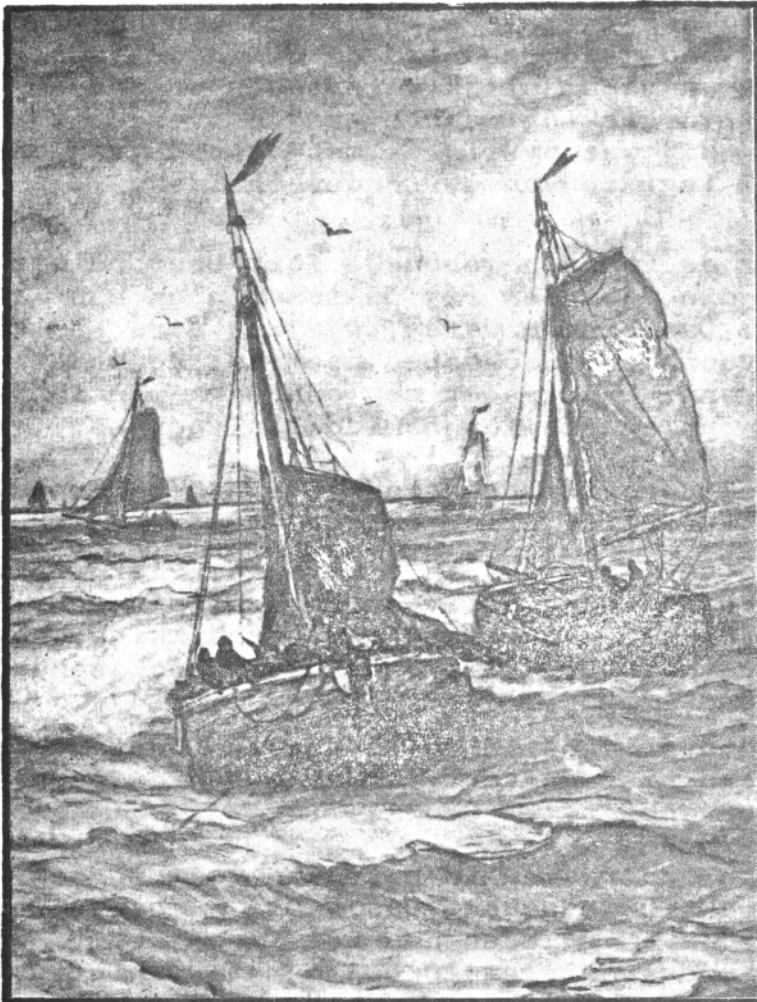
De kommandant trad de aanvallers tegemoet, begroette hen vriendelijk en nodigde ze uit voor een borreltje in de schans. De verblufte knuppelvechters keken in de geweerlopen van de bezetting en namen de uitnodiging van Femand aan. Men bracht al brassend de nacht in het fort door. Losse tongen gaven de namen prijs van de aanvoerders, die de volgende morgen prompt door Femand werden gearresteerd. Hij wilde ze naar Frankrijk laten brengen, waar men juist een invasieleger tegen Engeland opstelde en waarvoor men deze verraders als soldaten goed gebruiken kon.

De eerste, Klaus Harms, ontsnapte diezelfde avond nog op Spiekeroog.

Enno Edden en Freerk Kleijhauer daarentegen werden door een Frans fregat meegenomen.

Op het eiland TEXEL kregen ze verlof om aan land te gaan, waarvan ze gebruik maakten om te vluchten.

Met een kotter bereikten ze open zee, waar ze door een Engels oorlogsschip opgenomen werden. Dit zette hen voor Norderney op een turfschip af, waarmee ze naar Norddeich raakten.



's Nachts liepen ze naar Carolinensiel, staken het wad over en bereikten Spiekeroog.

Ze hielden zich een tijdje in de duinen verborgen, waarbij ze voedsel uit het dorp kregen.

Wegens het gevaar om ontdekt te worden, verlieten ze het eiland spoedig weer, ditmaal met een Franse kotter, die ze op de reede stalen. Hiermee bereikten ze Helgoland, waar ze tot het eind van de oorlog veilig verbleven.

Als belangrijkste gebeurtenis van de Franse tijd kan de mislukte aanval van de Engelsen op de schans gelden, zoals Frans Freiherr von Soden ons die in zijn "Levensherinneringen" schildert. Von Soden (geb.1790) was luitenant in het contingent van de vorst

Schwarzburg-Sandershausen, dat tot het zesde regiment van de Rijnbondvorsten onder bevel van overste von Heeringen uit Waldeck behoorde.

Over zijn aankomst op Spiekeroog schrijft von Soden:

"Nadat het contingent van divisiegeneraal Puthod in Leer gekeurd was en de indeling geregeld, verliet ik op 15 juni 1812 met 29 man en een tamboer Aurich en marcheerde naar de inschepingsplaats Neuharlingsiel.

Op 16 juni 's morgens om 2 uur werden we op kanonneerboten naar de plaats van bestemming ingescheept. Al van ver zag ik de schans, die mij ter verdediging toevertrouwd zou worden en hoorde ik het aanroepen van de op de wal geplaatste schildwacht.

De kommandant van het eiland, kapitein Ferman kwam ons tegemoet en na een kort onderhoud loste ik een Franse officier met zijn uit HOLLANDERS bestaande detachement af. Ik was dus nu bevelhebber van het garnizoen Spiekeroog.

Ferman was een klein, tamelijk oud mannetje die al bij Jena een bataljon had gecommandeerd en die door Napoleon waarschijnlijk wegens een of andere vergissing naar hier was overgeplaatst. Hij was overigens met de orde van het legioen van eer onderscheiden.



Het op het eiland door de Fransen gebouwde fort bestond uit een eenvoudige schans die door een rij palissaden en een loopgraaf omgeven was. Daarbinnen waren twee met stro bedekte barakken; de ene was voor de manschappen bestemd, de andere voor mij en de kommandant. Dan was er nog een magazijn in het fort waarin pekervlees en andere levensmiddelen voor het garnizoen lagen opgeslagen.

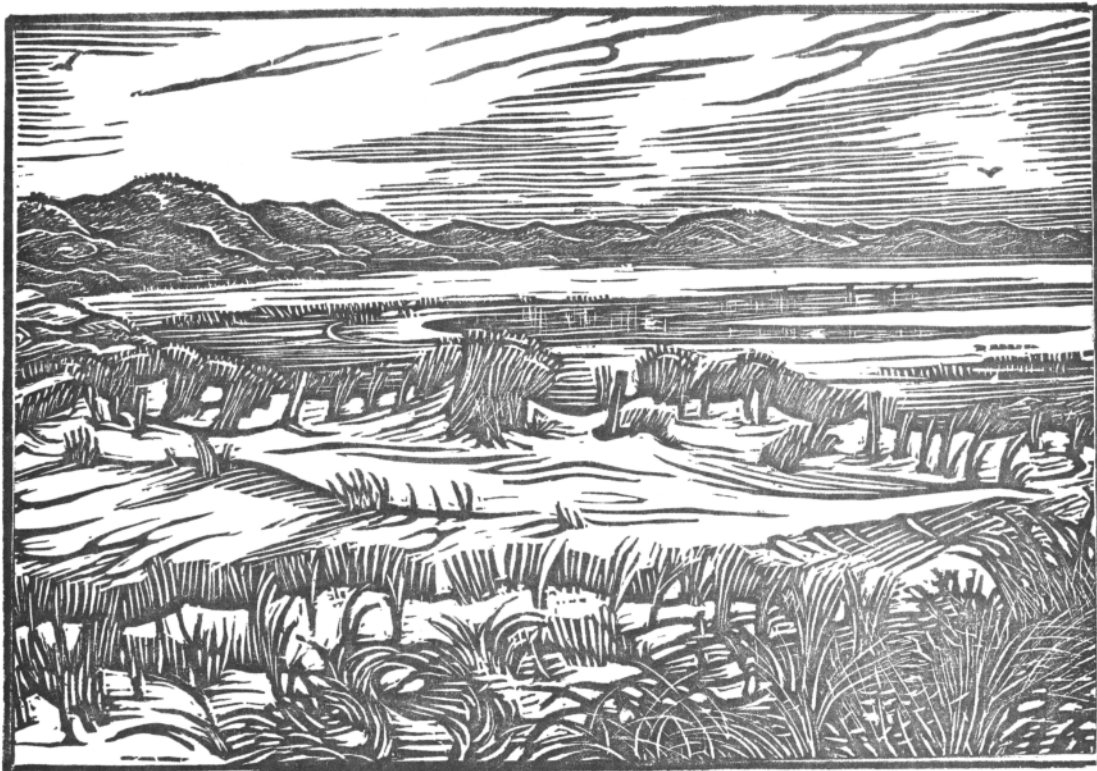
Een "receveur de vivre" (proviandbeheerder), een geboren Hollander, was met de verdeling ervan belast.

Het in een vlakte liggende fort was in elk van de vier flanken met een kanon van zes pond voorzien; voor de bediening ervan stonden helaas maar 6 Franse kanonniërs ter beschikking, zogen. "gardes des côtes" (kustwachters) die onder kommando stonden van een sergeant genaamd Armand.

Het geheel bevond zich overigens in de slechtste toestand en aan een verbetering werd niet gedacht, omdat men hier geen vijandelijke aanval verwachtte.

Ferman^{en} von Soden hadden onderkomen in het dorp waar ze ook sliepen. Hun dienstbarak in de schans was 4 bij 6 meter, zoals bij opgravingen enkele jaren geleden aan het licht kwam. De manschappenbarak was daarentegen 10 bij 6 meter, hierin huisden 36 man!

Het nu volgende verslag door von Soden over de Engelse overval was tot voor enkele jaren de enige op Spiekeroog bekende voorstelling van zaken. Dat luidt als volgt:



"Vijf volle weken waren al op het eenzame eiland verlopen, en niemand dacht er aan dat in het saaie bestaan van de dienst plotseling een verandering zou kunnen komen.

Op 27 juli bevond de regimentsoverste von Heeringen zich op een inspectiereis op Spiekerroog om ook mijn detachement te inspecteren. Het zal tegen 7 uur 's avonds zijn geweest toen de schildwacht meldde, dat er een Engelse brik met meerdere "Langboote" op het eiland afkoersten. We begaven ons naar de duintop en telden 16 boten die ogenschijnlijk probeerden te landen.

Von Heeringen liet zich meteen naar het vasteland overzetten, zodat men daar niet onvoorbereid zou wezen, en om voorzorgsmaatregelen ter ondersteuning van de Spiekerrooger bezetting te treffen.

Ikzelf trof met behulp van de kommandant voorbereidingen om voor de aanval klaar te zijn en ons naar behoren te kunnen verdedigen. De manschappen kregen scherpe patronen en de kanonniers zetten het geschut in de gevechtsstand, hetgeen wegens de onwaarschijnlijkheid van een overval, misschien ook ter vermindering van onnodige alarmering, tot nu toe helaas nog helemaal niet geprobeerd was.

Ten teken van naderend gevaar werden de met het vasteland afgesproken drie signaalschoten afgevuurd.

Hierop werden de manschappen door mij binnen de schans achter de palissaden over de voor de aanvallers meest aangewezen plaatsen verdeeld.

Naar het zuidwesten, de enige plaats waar de vijand landen kon, werden drie man als voorpost uitgezet met het bevel om zich verdekt op te stellen en om de aankomst van de vijand met des te meer zekerheid te kunnen vaststellen.

Daarbij werd hun, om loos alarm te vermijden, de grootste voorzichtigheid bevolen.

Patrouilles werden uitgestuurd, om de vijand te bespieden.

De laatste patouille kwam 's avonds om 10 uur terug, met de melding dat ze niet het minste van de vijand waargenomen hadden. Dat klopte in elk geval omdat de boten in een bocht lagen waarheen de patrouilles zich niet mochten wagen zonder gevaar te lopen om gevangen te worden genomen.

De oude Femand meende echter toch: "Cá ne fait rien, il faut être sur ses gardes" (dat zegt niets, men moet op zijn hoede zijn) en hij had gelijk.

Nauwelijks was er een kwartier verlopen toen een wachtpost QUI VIVE riep, en toen daarop geen antwoord volgde, viel er een schot.

De gezamenlijke voorposten trokken zich hierop overeenkomstig de instructie in de schans terug; de poort werd gebarricadeerd, en het schieten begon nu van alle kanten.

Het was een duistere, warme zomernacht. De lucht was bewolkt, er was geen zuchtje wind. De duisternis was zó sterk dat men ook op korte afstand niets kon herkennen.



Bij het opflitsen van de schoten bemerkte ik dat onze rechterflank door een vijandelijke patrouille bedreigd werd. Een flink salvo dreef die patrouille er vandaan.

Terwijl ik me nu eens hier, en dan weer daar begaf om mijn mannen op te monteren, ontwaarde ik een hoop vijanden recht tegenover onze schans. Daarheen liet ik de geweelopen van mijn mannen richten, ondersteund door kartetsvuur van het geschut. Omdat dit laatste echter niet meer kon werken omdat de vijand al heel dichtbij was, moest ik mijn verdediging tot geweervuur beperken dat onafgebroken tot 1 uur 's nachts duurde.

Onze toestand werd kritiek toen rond die tijd het plotse-ling hard begon te regenen., hetgeen het schieten sterk afbreuk deed omdat het water in de geweelopen liep. De vijand benutte gelukkig dit voor de bestorming gunstige ogenblik niet en omdat de regen spoedig ophield konden wij het vuren opnieuw krachtig hervatten.

Om 3 uur 's morgens trok de vijand zich onder "Huzza"-roepen en schelden terug. Wij staakten echter het schieten

pas bij het aanbreken van de dag, nadat we geen vijand meer konden ontdekken. Naar alle kanten werden patrouilles op verkenning uitgezonden. Ze vonden twee gewonden in de loopgraaf en brachten zes gevangenen mee in het fort terug. Allen waren gewond.

Een dode, die op honderd pas van het fort gevonden was, werd de laatste eer bewezen. Hij rust in de duinen.

De gevangenen werden naar het vasteland gebracht en vandaar verder naar Amsterdam.

Meerdere geweren, patroontassen, sabels en schoenen had de vijand op zijn haastige terugtocht verloren of weggeworpen. Spoedige intrede van de eb verhaastte de inscheping, die een kwartier later onmogelijk geworden zou zijn.

Volgens de getuigenis van de eilanders, waarvan enkelen zich met de gevangenen konden verstaan, hadden de Engelsen 50 gewonden meegenomen. Naar de reden van de overval en de sterkte van de vijandelijke troepen gevraagd, verklaarden de gevangenen dat het garnizoen van Helgoland, waar ze met 150 man gedetacheerd waren, door de grote afstand van het vasteland en de verbroken verbinding met Duitsland, gebrek aan levensmiddelen had. Men had dus de bedoeling het zich op Spiekeroog bevindende magazijn te plunderen.

Als het gebrek op Helgoland niet spoedig verholpen zou zijn, zouden de Engelsen spoedig met versterkingen terugkeren en hun plan alsnog uitvoeren.

We verdubbelden nu onze waakzaamheid.

De kommandant en ik bleven voortdurend in het fort.

De opgestelde schildwachten moesten elk kwartier hun waakzaamheid tonen met de roep: "Sentinelle, prenez garde à vous" (schildwacht, neemt u in acht). Ze moesten daarbij af en toe hun stem veranderen om de eventueel terugkerende vijand in de waan te brengen met een sterkere bezetting van doen te hebben.

Overste von Heeringen stuurde na ontvangst van het rapport over de gebeurtenissen tien man ter versterking van het garnizoen. Vijandelijke vaartuigen omzwermden steeds het eiland en ze waren zo brutaal dat ze uit de naburige haven schepen weghaalden.

Fernand werd bevorderd tot bataljonskommandant en von Soden werd onderscheiden met de zilveren adelaar van het legioen van eer.

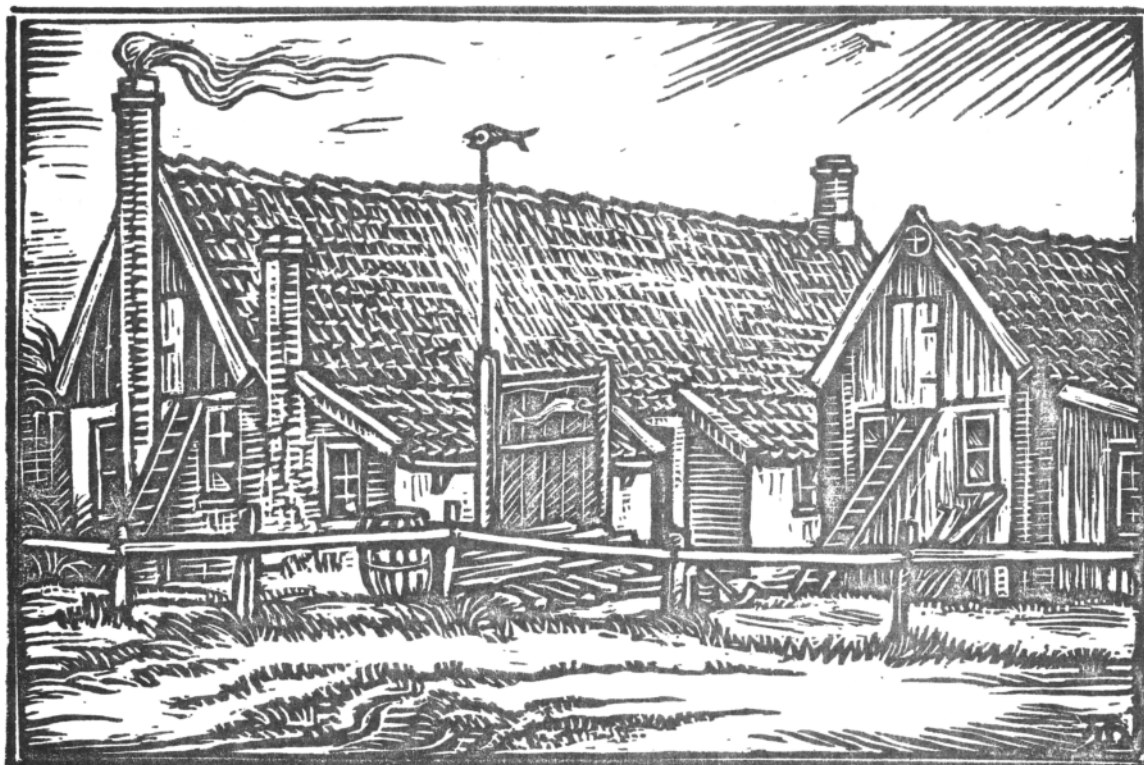
Von Soden stierf in 1869 op zijn landgoed Vorra bij Neurenberg en werd op het St. Johanneskerkhof van deze stad bijgezet. Op zijn grafsteen moet een verwijzing zijn te vinden naar de op Spiekeroog verworven onderscheiding.

In de laatste jaren rees er twijfel of de honger op Helgoland



de aanval op de Spiekerooger schans veroorzaakt had. Helgoland maakte juist door de omvangrijke smokkel een geweldige opleving mee en van honger was geen sprake! Het was echter ook niet in te zien, waarom zo'n gebrek juist door het plunderen van het fort verholpen zou kunnen worden. Het zou toch zinvoller zijn geweest om moeite te doen voor het voedsel in het dorp, waarvan de bevolking absoluut tot collaboreren met de Engelsen bereid was.

Men moet wel aannemen dat de Engelse gevangenen op de dag na de aanval de zwakte van het fort zagen. Hun aankondiging van een spoedige herhaling moest blijkbaar de bezetting van Spiekeroog vrees inboezemen en op een dwaalspoor brengen, een plan dat door de vertalende eilanders zeker graag gesteund werd.



Von Soden had deze sprookjes min of meer moeten geloven en de eigenlijke reden voor de aanval bleef hem verborgen. Naspeuringen bij de Britse Admiraliteit in Londen hadden enkele jaren geleden als resultaat dat daar een verklaring van Luitenant Devon, bevelhebber van de Engelse landings-troepen aanwezig was. Deze luidt als volgt:

"H.M.S. BRARDREGEREN" 29 juli
1812.

SIR, overeenkomstig Uw aanwijzingen, die mij door CAPT. Hunt van H.M.S. BRITOMART werden overgebracht, maakte ik mij gisteren om 4 uur namiddags op om met de schepen, die ik afzonderlijk zal noemen, een poging te doen, de vijandelijke kanonneerboot en het konvooi, waarvan U door het buitgemaakte schip op de hoogte was gekomen, in te halen en aan te vallen.

H.M.S. OPSPREY	3 boten
H.M.S. BRITOMART	2 boten
H.M.S. BRARDREGEREN	2 boten
H.M.S. THRASHER	1 boot
H.M.S. REDBREAST	1 boot

Ongelukkigigerwijs had een flinke bries het het konvooi mogelijk gemaakt om de positie waarin het was en die ik U liet weten, te verlaten; toch meende ik dat wij het konvooi mogelijk nog tussen de eilanden konden inhalen, vóórdat ze de Eems bereikte.

Om 12 uur 's nachts ankerden we tussen de eilanden Spiekeroog en Langeoog: ik stuurde dadelijk 2 boten om informatie over het vijandelijke konvooi in te winnen, en, indien mogelijk, een loods van Spiekeroog te krijgen.

Korte tijd nadat de boten geland waren namen wij schieten waar en gingen direct met de overige boten naar de kust. De boten informeerden ons, dat ze tot hun verrassing een batterij aangetroffen hadden, die op ze geschoten had. Omdat de boten het vuur van deze batterij moeten passeren om het wad te bereiken en omdat ze nu gealarmeerd waren zodat het onmogelijk was, ongezien te passeren, besloot ik dat de batterij bestormd zou kunnen worden.

Aldus zetten we, nadat we de boten op een veilige plaats hadden gelegd, onze totale aanvalskracht in.



Toen we op schootsafstand van de musketten waren genaderd, begon er een zware kanonnade, en onze mannen gaven, terwijl ze tegen het bevel in zonder overleg met musketten schoten, hun vuur richting, dat nu verdubbeld werd en als een onophoudelijke bui van kartets- en musketkogels leek, en ik betreur er aan toe te moeten voegen dat ik het absoluut noodzakelijk achtte om me terug te trekken.

Ik werd door luitenant Dixon van de BRITOMART, luitenant Levell van de OPSPREY en de andere officieren onder mijn commando voortreffelijk gesteund en heb slechts de overmacht van de vijand in dit geval te betreuren.

Omdat de kust gealarmeerd was, en er een nederlaag werd geleden, was ik van oordeel dat elk ander optreden op dit moment nutteloos was en zeilde, nadat iedereen aan boord genomen was, vanmorgen vroeg in de richting van de Jade, waar ik om 7 uur 's morgens arriveerde.

Ingesloten doe ik U een lijst met de verliezen bij deze gebeurtenis toekomen.

Ik heb de eer, SIR, Uw onderdanige dienaar te zijn!

w.g. THOMAS BARKER
DEVON.

AAN T. CLINCH ESQ.
 CAPT. VAN H.M.S. OPSPREY
 EN 1e OFFICIER OP HELGOLAND.

VERLIEZEN: ...volgen de namen van twee bootslieden,
 een schrijver, een zee cadet, twee matrozen,
 een korporaal, een sergeant en een zeeman.
 Totaal vijf doden, één vermiste en drie
 zwaar gewonden.

OF Devon, OF von Soden, moet zich in de datum hebben vergist.
 Ook is er verschil in de opgegeven verliezen en in het
 aantal boten.

In het voorjaar van 1934 vond men tijdens de aanleg van
 een klein vliegveld ten westen van de Fransozenschans
 het gebeente van twee Engelse soldaten uit de Napoleontische
 tijd. Het ging om de door von Soden genoemde dode alsmede
 om nog een soldaat, die blijkbaar later aan zijn
 verwondingen is bezweken.

Op 22 april 1934 werden de stoffelijke resten van deze
 naamlozen onder pastoor Dr. H. Reimers op het kerkhof
 opnieuw begraven. Dr. Reimers, een bekende Oostfriesse
 historicus, herdacht nogmaals de aanval op de schans
 in het jaar 1812, voorzover hij de feiten uit het verslag
 van von Soden kende.

Met de bijbeltekst uit Ps. 139:

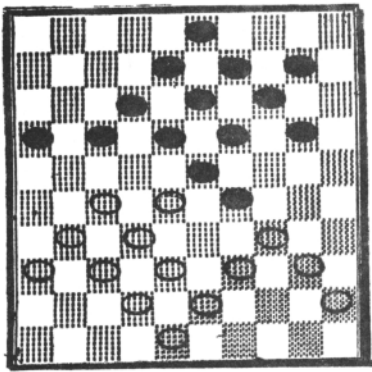
SLA IK DE WIEKEN ALS HET MORGENROOD UIT
 EN LAAT IK MIJ NEER AAN DE GRENZEN DER ZEE:
 OOK DAAR NOG LEIDT MIJ UW HAND
 EN HOUDT UW RECHTER MIJ VAST.

werden over de tijd heen de beide mannen nog één keer
 aangesproken, die door de beslissing van Devon om op
 het eiland Spiekeroog te landen, naar hun persoonlijke
 ondergang voerde.

Men moet hier tenminste de poging, om mensen over een
 eeuw heen reddingslijnen toe te werpen, respecteren.
 We weten immers nog niet precies, wie deze twee soldaten
 waren. In elk geval staan hun namen op de verlieslijst
 van Devon vóór ons en het geeft ons de late mogelijkheid
 ze uit de anonimiteit te verlossen.

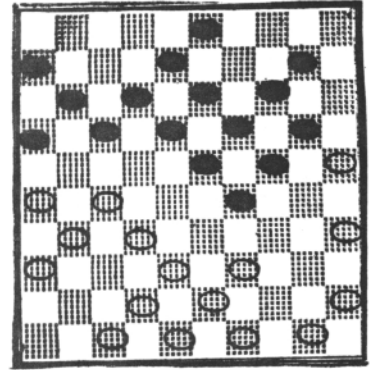
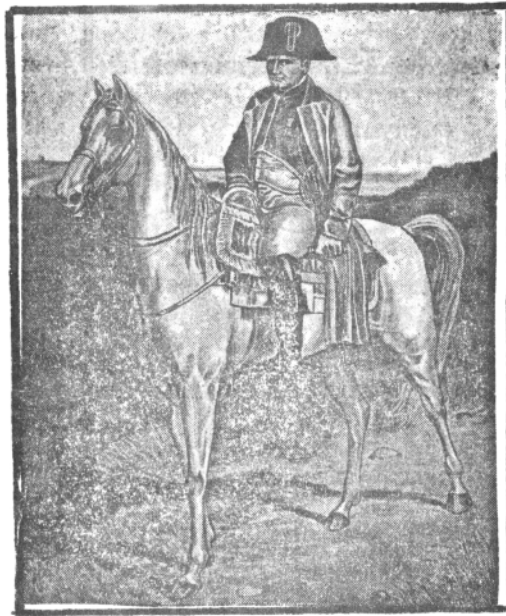
Wegens het grote aantal naamlozen die onze eeuw zal
 achterlaten, mag deze geschiedenis voor ons nog
 aan symbolische kracht winnen.





1.

niet voor
oplossingen

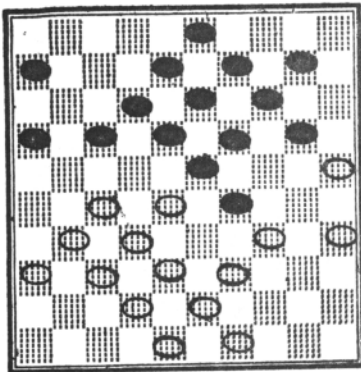


2.

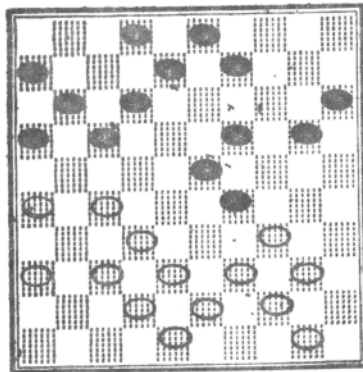
club dammers
III
elders in dit nummer
(bl. 4)

COMPÉ

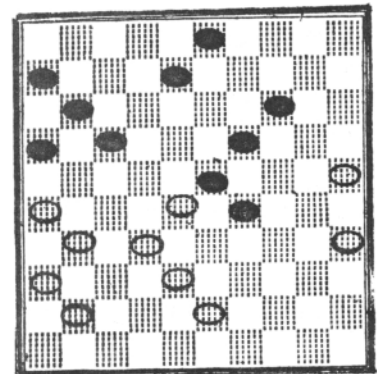
NAPOLEON!



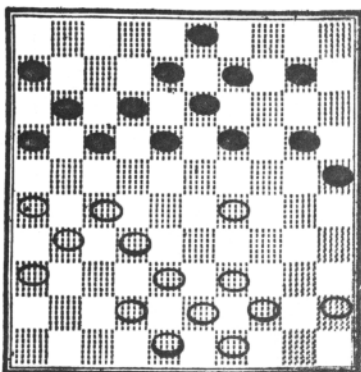
3.



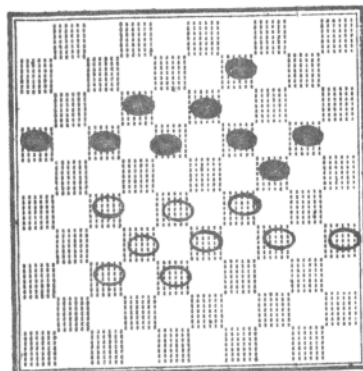
4.



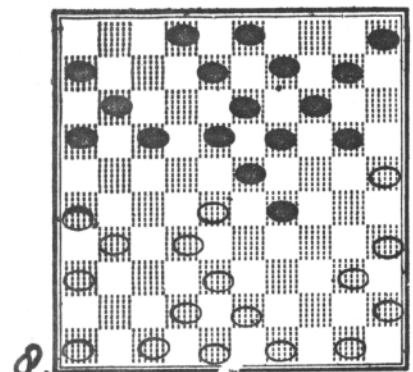
5.



6.



7.



8.

UW

① Carré →

UELDHEERSCHAP op de schaakvelden.....

De troepen staan in de carré-opstelling of in het gelid (opgaven 1 en 3).

In nr. 4 beslist een cavallerie-aanval.

De N-figuur stelt U voor strategische problemen. Tenslotte moet U zich voor

nr. 5 de medaille nog aardig uitsloven.

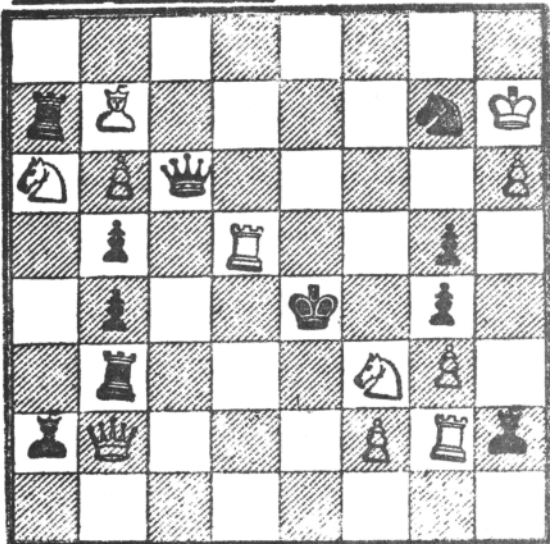
Oplossingen elders in dit nummer. (bl.4)

Tevens de "compositeurs".



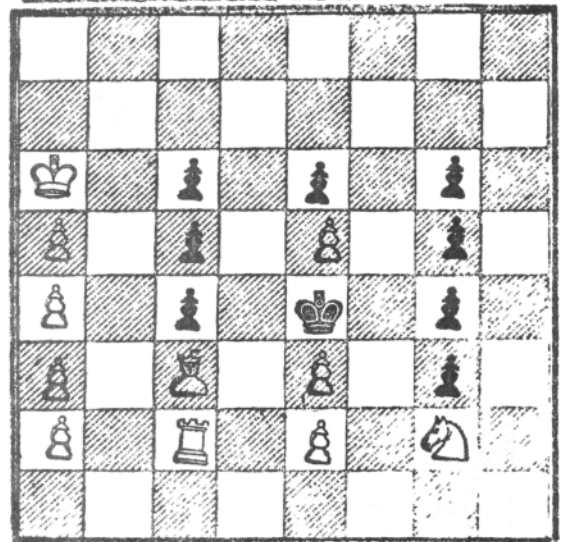
wit geeft mat in 4 zetten

② "Napoleon"



wit geeft mat in 2 zetten.

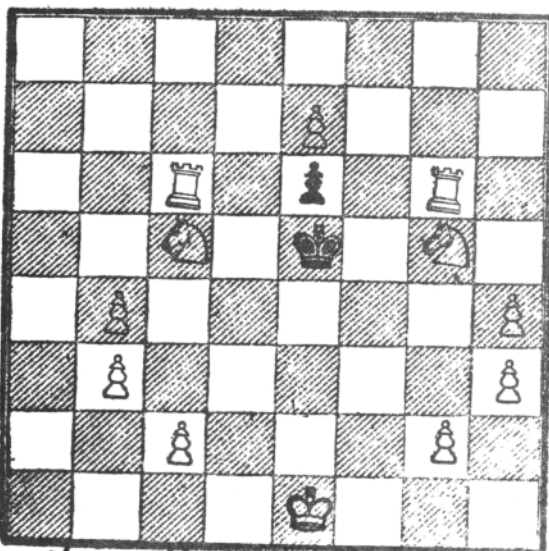
③ échelon



wit geeft mat in 4 zetten.

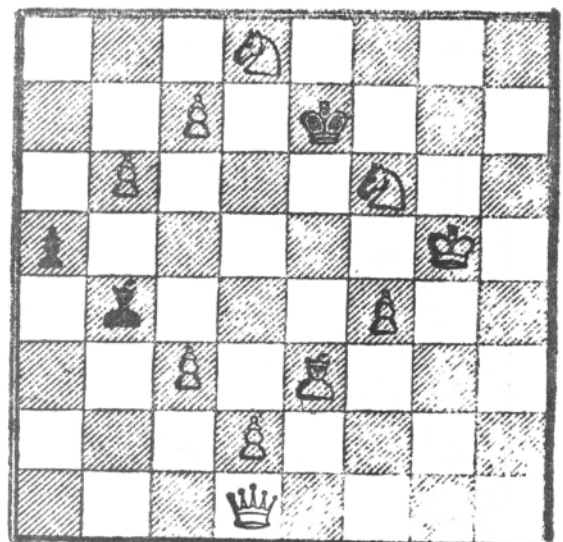
* I N H E I G E L I D *
* I N H E I G E L I D *

④ Cavallerie



wit geeft mat in 3 zetten.

⑤ medaille



wit geeft mat in 2 zetten